

Sammenbruddet

Takket være Dennis Storhøi, blir forestillingen et intenst møte med en eldre og utbrent handelsreisendes sammenbrudd.

Av Elisabeth Leinslie

En Handelsreisendes Død, Oslo Nye Teater 15. september

Av Arthur Miller

Regi: Svein Sturla Hungnes

Tittelrolle: Dennis Storhøi

I løpet av de siste 2-3 årene har vi, gjennom utallige artikler om utbrenthet, blitt påminnet om farene ved overarbeid. *En Handelsreisendes Død* kan sies å føye seg inn i denne strømmen av opplysende informasjon. Arthur Millers drama er en av verdens mest spilte moderne amerikanske klassikere. Og det er ikke forunderlig; for denne historien er et godt feltstudium i hva et kapitalistisk arbeids- og samfunnssystem *kan* gjøre med den lille mann.

Svein Sturla Hungnes iscenesettelse av dramaet viser hvordan kunst kan fungere som artikulatør for kritikk av markedets økonomi, og dennes implikasjoner på folks privatsfære. Tidligere i høst fikk vi se nok et glimrende eksempel på dette (uten sammenligning for øvrig) på Black Box Teater: Transiteatrets *Maybe it's too nice?*

Handlingen i *Maybe it's too nice?* utspiller seg på arbeidsplassen¹, mens *En Handelsreisendes Død* foregår på protagonistens private arena. Vi møter en eldre selger (Willy) hvis meningen med livet måles gjennom hans vellykkethet på markedet. Willy hører til blant taperne i markedets knallharde konkurranse, og forestillingen skildrer hans kamp i det han innser sitt eget nederlag.

Willys verden

Willy drømmer om hus på landet, sjelefred og et liv med lite arbeid. Men, *realiteten* viser seg å være at Willys univers hviler på kapitalismens økonomi, hvor materiell velstand og lykke er to sider av samme sak. Tross sine stadige nederlag på markedet har han ingen systemkritiske tanker, men støtter dette systemet som spiser han opp innenfra. Han er en mann som surfer på livets overflate og kritiserer dem som prioriterer å "finne seg selv" fremfor å tjene penger (blant annet hans egen sønn Biff).

Publikums første møte med Willy utspiller seg i hjemmet, kort tid etter et anfall av panikkangst i bilen på vei til jobb. Han er utslitt, forvirret og aggressiv. Han kritiserer og skjeller ut sin kone – som svarer med selvutslettende underkastelse og medgjørighet.

Willy representerer en mann på randen av sammenbrudd. Han er en utbrent, blakk og venneløs narsissist som er i ferd med å miste både arbeid, helse og sosialt nettverk. Hans mangel på selvinnsett og sterke fortrenningsevne gjør at han fungerer som sin egen verste fiende. Følgelig fører han seg selv mot sitt eget sammenbrudd. Willys eldste sønn Biff

---

¹ Ledelsens uforutsigbar spill med kommunikasjon, maktstrukturer, nedbrytingsstrategier og de ansattes privatliv, fører arbeidstakerne (her: konsulentene) inn i usikkerhet og identitets- og lojalitetskonflikter.

opsummerer farens karakter (i Willys egen begravelse) i en enkel setning: ”Han hadde bare gale drømmer. Helt gale. Han visste ikke hvem han var.”

Historien om Willy gir oss svært lite å le av. Alt er svart. Publikum får ikke annet valg enn å se verkets sannhetsunivers i øynene. Vi får det så å si sprøytet rett inn i blodårene; - IKKE GJØR SOM WILLY!!!

Iscenesettelsen

Ensemblet viste et sterkt engasjement for denne historien; spesielt imponerte tittelrolleinnhaver Dennis Storhøi. Allerede i første scene smelter han 110% inn i Willys univers – og blir der gjennom resten av stykket. En prestasjon til å ta av seg hatten for.

Det første publikum ser når de kommer inn i teatersalen er Anne Karine Skåtuns scenografi. En tidløs stillaspreget stålkonstruksjon med transparent fremtoning (vi ser skuespillerne selv om de står bak huset). Konstruksjonen er multifunksjonell – den benyttes blant annet som Willys hus, restaurant, hotell og kontor. Dens særegne materialitet innbyr til kreativ bruk, men dessverre stivner den da den benyttes som en hvilken som helst realistisk orientert scenografi. – Det er virkelig synd at denne flotte scenografien ikke blir bedre utnyttet.

Svein Sturla Hungnes tilhører teatrets realisme-tradisjon, noe som kan forklare hans lite kreative omgang med scenografien. Hungnes har også valgt å legge handlingen til stykkets originale tid (1940-årene), et grep jeg mener blokkerer historiens potensial for å nå frem til dagens tilskuere. Produksjonen fungerer, som sagt, som en god kommentar på dagens arbeidsliv, og den kunne med fordel blitt modernisert og tilpasset vår tid i språk- og klesdrakt. Et slikt grep ville muligens også tiltrukket seg flere unge tilskuere.